

Timons Esaias

Marsovská úmluva

(The Mars Convention)

Gesta se kolébal halou hotelu Charengton Mars a svůj odpor skrýval, jak jenom mohl. Celé to místo mělo onen kýčovitý šarm, jež pozemšťané tak zbožňovali. V květináčích tu a tam rostly nemyslící květiny. Vlnky z rozlehlé jámy plné vody, tzv. "bazénu", jemně omývaly pult recepce a byly slabě cítit po chlóru. Nebylo ho dost, aby se jím mohl někdo intoxikovat, ale přesto příjemně kořenil místní atmosféru. Na balkónech, v baru, v chodbách i v bazénu (neuvěřitelné!!!), zkrátka všude byli Struvejové, Buhrmicové a Gleansové převlečení za lidi. A tahle konference měla být setkáním učenců!

Hotelová hala byla bojištěm soupeřících počítků. Celé infračervené spektrum nepřiměřeně plálo a zcela postrádalo jasnost, kterou znal ze svého ledového měsíce obíhajícího kolem pořádného plynového obra. Ale co se dalo čekat od té přečpané, připečené, skalnaté a malinkaté planety, která krouží tak blízko od své hvězdy? Té hvězdy, již pozemšťané říkali Slunce.

Na ty osobní pachy si bude muset ještě dlouho zvykat, pomyslel si Gesta. Proti ostatním druhům, které cestovaly mezi hvězdami, nic neměl, naopak, připadali mu zajímaví. Ale smrděli divně, to se muselo přiznat.

Požádal recepčního o účinnější atmosférický filtr.

Ve zdvižné kabině se pokusil uvolnit svá vnitřní tykadla. Šedesát meripipů gravitace na něj tíživě doléhalo. Desetinásobek miserafského normálu. Napadlo ho, zdali lidé nebyli sami k sobě tak neupřímní a prolhaní jenom proto, že v ještě silnějším gravitačním poli byly jejich životy tak tíživé.

Za předpokladu, že ta kypící, rozžhavená třetí planeta tohoto systému byla vskutku Země.

Dva fundamentalisté, Norešťan a jeho krajan Miseraf, mu stáli v další cestě k jeho pokoji.

"Podívejte se, vždyť si odporují i jednotlivé příběhy v *Martanských kronikách!*" trval si na svém Norešťan, divoce mával větvemi a přitom zapouštěl kořeny hluboko do podlahy. "Některé z nich musí být podvrhy. Jak by mohly stromy tak lehce vyrůst v Zeleném ránu, zatímco celá planeta by byla tak suchá a prázdná jako v Mlčících městech a Výletu na milión let? Musíte se naučit vyřadit zjevně nepravdivé texty."

"Když začneme vyhazovat texty, abychom je mezi sebou mohli usmířit, kde to skončí? Jak poznáte, které jsou svaté a které..."

Jakmile ho vycítili, oba zmlkli. Zástupce Impéria, který mohl dát zakázat jejich spisy, by je neměl slyšet, jak se hašteří.

Ne že by na tom záleželo, protože jak jeho přednáška, tak zpráva pro Impérium byly takřka hotové. Nic, na čem se tito pošetilí humanofilové dohodnou, už neovlivní jeho rozhodnutí. S

tím nesmyslem se musí skoncovat, než otráví celou historii.

Apartmá vypadalo úzké a bylo pravděpodobně určeno pro Minosodňany s jejich prakticky dvourozměrnými tělíčky. Odtokové hrany jeho křídel neustále narážely na stěny. Dokonce i takováhle prvotřídní rekreační střediska dokázala jen s velkými potížemi ubytovat všech devět druhů, které cestovaly mezi hvězdami. Pokládat povrchovou půdu pro Norešťany, pak ji vyměnit za led pro Šra'a'lengy a konvertovat atmosféru kyslíkovou na chlórovou a zase na fluorovou musí přijít na pěkné peníze.

Gesta zběžně prolétl programem konference. Přesně to čekal - jeden pomýlený pokus o vědeckou racionalizaci za druhým.

"Galaktičtí čočkaři, Cizinec, Ylla či Thuvie - jsou všichni Martané ze stejného Marsu?"; "Jak se dělá mapa Narnie, Avalonu a Šedých přístavů"; "Důkazy mluví jasně - Mahasamatman je potomkem hraběte Drákuly z Transylvánie"; "Pravděpodobný trafalmadorský zásah v Orrově volní terapii aneb věštírna Kobylka ztěžkla"; tak z těchto takzvaných studií měla vykrystalizovat definitivní pravda o dějinách lidské rasy, a to usmířením očividných rozporů ve svatých textech science fiction.

Ani dva učenci z těch dvou tisíc pozvaných na tuto konferenci, která měla trvat půl marsovského roku, se neshodli na jednotné interpretaci kánonu. A to chtěli Impériu poslat Marsovskou úmluvu, podepsanou a opatřenou pečeti. Takový humbuk, abych si vypůjčil slovíčko z pozemské slovní zásoby.

Ještě před Gestovým příletem proběhlo padesát dní úvodních přednášek. Gesta odpoledne celý ohnisa, jak se zotavoval z nepřijemného přistání, a pak zběžně prolistoval závěry. Tolik práce a tak málo pravdy.

Ne že by se studium pozemšťanů mohlo opírat o mnoho materiálů, to ne. Hmatatelné důkazy se omezovaly na pár meteory podobaných kusů plechu na povrchu této planety, čtyř měsíců šesté planety a desáté planety; pár "družic" na kometárních oběžných drahách a na pozůstatky dvou lidských obydlí. V obou se našly artefakty, které zaujaly pozornost mimozemšťanů: knihy. Tenké obdélníky se symboly vyraženými do pružných keramických listů. Zhruba stovka kodexů, podle toho, jak jste je počítali. Pár jich bylo dvakrát. A skoro všechny měly na obalu sousloví "science fiction", spolu s působivými portréty této výjimečně aktivní a robustní rasy.

Většina dalších artefaktů byla beznadějně zpráchnivělá, a tudíž nepoužitelná. Zkoumat se daly jenom knihy, pár plakátů a jedna gramofonová deska.

Od té doby po lidské rase intenzivně pátrá.

Gesta se probudil z "bezesného spánku". Zatímco se mu v toaletní kóji ohřívala čistící kyselina, snad po tisíci se zamyslel, co si asi ti lidé představovali pod "sny". Jenom tři z devíti vesmírných ras spaly, a ty neměly žádné zkušenosti s podivnými událostmi, jež sužovaly spící pozemšťany a které se zdánlivě odehrávaly mimo čas. Kdyby se tak jenom zachovaly

práce člověka Freuda na toto téma...

Opřel se o zeď veřejné jídelny a sledoval frakce, které se tu a tam shromažďovaly. Ve vzdáleném koutě se krčili čtyři fiktomatematici, kteří byli pozváni, aby se vyjádřili k problému. Dva Tafkapalitané, jeden Miseraf a jeden Gleansan - a bylo dost pravděpodobné, že každý reprezentuje odlišnou školu fiktomatematické interpretace. Ve své práci se z velké většiny soustředili na dva zjevně matematické texty: spis člověka Lorentze Michelsonův interferenční experiment a Základy všeobecné teorie relativity od člověka Einsteina. Podle toho, čemu dáváte přednost, tyto texty zjevovaly, že pozemská fyzika má své úsměvné mouchy anebo skrývá hluboké postřehy, ovšem velmi hluboko; nebo je symbolickým systémem, jenž nemá s fyzikou moc společného, anebo to jsou kouzelnické formule.

Sám Gesta na to neměl žádný názor. Ve své zprávě fiktomatematiku vynechá.

Hotelové jídlo bylo chutné, ale chyběla mu brutalita. V myšlenkách tékal z tématu na téma, dokud se k němu uličkou nesvezla Šaria a neskončila přímo na jeho gauči. "Miseraf Gesta z Impéria. Právě jsem se dozvěděl, že jste se k nám připojil." Šaria provedla všechny náležitě mudry, ovšem pseudolidských rysů do nich přimísila jen pár.

Gesta zdřáhavě pozdravil svého hlavního filosofického odpůrce. Celá tahle konference byla dítkem Šra'a'lengy Šariy, která nesporně dokázala vymámit peníze na vědecké účely i ze studeného plynu. Šaria stočila své dlouhé, pružné tělo kolem stojanu. Gesta nevěřil Šra'a'lengům ani jejich vědě. Z těla, které se dokáže zvrátit v každém směru, mohou vycházet pouze podobné argumenty.

Šaria na něj spiklenecky mrkla. "Asi jste nám přišel říct, že jsme všichni pitomci, ne?"

Takovou přímočarost Gesta neočekával. "Přijel jsem se podívat, zdali došlo v kánonu science fiction k nějakému výraznému pokroku."

"Ve svatém kánonu science fiction," opravila ho. "Doposud nic moc. Minulý týden zazářil Esprow Kervantz s tvrzením, že, starý, od hlavy až k patě zjizvený kapitán Achab bylo ve skutečnosti Frankensteinovo monstrum a bílou velrybu nenáviděl proto, že se mu vysmívala pro jeho odvozený původ a tak. Až jsem se zhrozila, jak je to vynalézavé."

Šaria se odmotala a začala klouzat pryč, ale na rozloučenou mu řekla: "Zařídila jsem, abyste dostal poslední slovo. Váš projev přijde den před zahájením jednání o Úmluvě."

Moje zpráva Impériu bude poslední slovo, pomyslel si Gesta. Ale to setkání mu zamotalo hlavu. Že by Šaria rovněž neuznávala Hnutí usmíření? Jak moc byla pokrytecká?

Přišel si poslechnout přednášku "Byly živůtky vůbec někdy nepotrhané? Lidské šaty v próze a na ilustracích". Ochozy byly plné humanofilů, které zajímalo "oblečení". "Fily" se konference jenom hemžila; bylo jich třikrát víc než vědců. Některé Gestovy

části se orosily, když pomyslel na cenu přepravy všech těchhle stvoření přes všechny ty parseky, kvůli absurdnímu cvičení v...

Zaváhal, když se měl vyslovit k nesmyslnosti takového počínání, byť jen sám k sobě. Ale kvůli tomu sem přišel. Aby prohlásil science fiction za naprosto bezpředmětnou, krajně nebezpečnou šaškárnu.

Při zkoumání ochozů si všiml četných chyb v odění. Kroužková zbroj a paprskomety. Přehozy z Vysokých Karpat a lovecké čepice. Hobiti kabátce a čapky s rudým okem. Vůbec nejhorší případ byla Strujejka ve fraku s pancéřovanou podprsenkou, botami s ostruhami a širokým mečem, který jí obnažený volně visel z koženého opasku.

Odešel.

Přes svou nechuť ke konferenci nebylo Gestovi vůbec proti mysli totálně se ponořit do Pozemských studií a jejich mnoha odvětví. Věděl, že jejich knihy jsou nesprávné a zavádějící, ale to ještě nijak neřešilo otázky, které z jejich studia vyplývaly. Co se s nimi stalo? Byl tohle opravdu jejich domovský systém? Jak to, že z jejich planety je rozžhavená koule, tak pozdě ve vývoji systému? Jak to, že se při tom nespekuloval jejich měsíc? Co všechny ty knihy doopravdy znamenají? A v neposlední řadě - co tyhle lidi "drželo při životě", jak sami říkali? Co sami chtěli?

Fily tyto otázky podle všeho fascinovaly, leč ne do té míry, aby se je pokusili vyřešit. Víc je zajímala "lidská zkušenost", jíž se chtěli přiblížit pomocí kostýmů, veřejným předčítáním z knih, výstavami, kosmetickou chirurgií a nekonečným angažmá ve *Hře se skleněnými perlami*.

Gesta zůstával vůči zjevně nebezpečným tendencím *Hry se skleněnými perlami* vysoce podezřívavý. Mnoho skvělých mozků jí už bylo pohlceno a mnoho slibných kariér odvedeno na vedlejší kolej, do její nekonečné složitosti. Hráči a příznivci *Hry* žili ve vlastním světě, o němž tvrdili, že má pevné vazby na svět náš vezdejší, které ovšem Gesta shledával nebezpečně povrchními nebo někdy naprosto falešnými.

Dokonce ani pravidla se nepodobala těm, které načrtl člověk Hesse. Dnes nejvíce frčelo sbírání hracích kachlů, které neměly nijaký textový podklad. Ovšem burzy s artefakty byly plné jejich prodavačů.

Každoroční Imperiální festivalová hra byla na počest konference přeložena na Mars; zapojila se do ní polovina filů... a většina vědců. Ti, co se nezúčastnili, toho teď pravděpodobně litovali.

Námětem této hry, byla velmi příhodná otázka Osudu lidstva. *Lidé měli mnoho darů, které jsou nám odepřeny, a vládli schopnostmi, jimž dosud nerozumíme, tvrdil Festivalový průvodce hrou pro publikum. Mohli se zneviditelnit, cestovat časem a bez jakýchkoliv prodlev komunikovat přes ohromné prostory galaxie. Dokázali překročit rychlost světla, aniž si museli s místem určení vyměnit těleso o stejné hmotnosti. Dokázali stvořit*

hmotu ex nihilo a čist myšlenky. Dokázali vraždit bez výčitek svědomí, krást bez rozpaků a pouhou zmínkou jména jediného městečka dokázali změnit historii.

"Antverpy," zamumlal Gesta, ale vesmír se nezměnil.

Někteří získali nesmrtelnost díky svým rodičům, konzumaci krve nebo hluboké znalosti medicíny. Až na pár výjimek byli lidé silní, moudří a měli zpekla štěstí. Jejich sex-appeal jim záviděla celá galaxie.

Jaký osud čekal takovou rasu? Letošní hra bude tuto otázku rozvíjet a na základě fyzikálních principů a seznamu lidských ctností se bude snažit rozkrýt mnoho potenciálních řešení, jak to s pozemšťany mohlo dopadnout. Otázka Hry stojí takto: "Kde jsou teď a co dělají?"

"Ctihodný pane rado," oslovil ho Glensián JoNikt s nevážným podtónem, který si díky jejich dlouhé známosti mohl dovolit, "co tu takový nebohý, misantropický Miseraf dělá, že vrtí hlavou nad naší Hrou?" Gesta právě naslouchal bezpředmětné debatě mezi dvěma hráči, z nichž jeden vyzdvihoval *Chvalozpěv na Leibowitze* nad všechna ostatní Zjevení a ten druhý si nekompromisně trval na *Stvořiteli hvězd*. "Opravdu byste měl sestoupit ze svého profesionálního trůnu a taky to zkusit."

"Viděl jsem příliš mnoho slibných kariér, které skončily v troskách, když se Hra zvrhla..."

Glensián si uhladil hráčský plášť lehkomyšlně vystrčeným spárem. "Pravda, pane rado, cokoli takovým způsobem uhrančivého může svádět k přílišnému požitkářství. A nemírné holdování čemukoliv, kupříkladu prokvétajícímu fluoru ve vašem případě, je nebezpečné. Přesto je to ta nejnáročnější a nejvděčnější intelektuální gymnastika, kterou znám."

"Spíš závislost než gymnastika."

"Hra se skleněnými perlami není ničím víc než asociací myšlenek, podaných jako dramatická metafora. Nutí hráče myslet, přicházet s originálními nápady a chodit po neprošlapaných stezičkách. Čekal bych, že to budete považovat za obdivuhodné!"

"To ano, kdybych věřil těmhle... *příběhům*."

"Milý Gesto, možná kdybys na chvíli odložil svoji skepsi...?"

"Odložil?! Skepse je úhelným kamenem vědy. Vzdát se jí znamená zvolit si šílenství!" Samými emocemi Gestovi trapně přeskočil hlas.

JoNiktův lebeční kruh zahořel pobavením a náklonností. "Odjakživa jsi byl starý bručoun, Miserafe Gesto."

"A ty zase... jak tomu lidé říkali?... drzý rošťák."

Gestovu vlastní praprababičku lidský kánon naprosto okouznil, a tak podnikla výzkumnou expedici po šesti jiných hvězdných systémech, doufajíc najít opravdovou Zemi, kde by odkryla trosky Síně Dotheboys (jejím snem bylo stanout tam, kde stál i člověk John Browdie, když se to místo nakonec sesypalo, což byl podle ní a mnoha dalších symbolický moment v historii lidstva). Nakonec stejně došla k smutnému závěru, že domovskou soustavou je vskutku Sluneční soustava, a ta rozžhavená planeta

je vskutku Země.

To jeho ctihodnou praprababičku připravilo o veškerý elán. Nic ji neutišilo. Její druh se nadále držel víry, že lidé odešli do jiné dimenze, že tam pořád jsou, žijí, vyprávějí si staré příběhy o lidské odvaze. Přesvědčit ji nedokázal; nechtěla o tom ani slyšet.

Tři těla a jenom jeden mozek, pomyslel si Gesta. Na visačce měl napsáno "Rewawk". Jeho myslící tělo se ho právě zeptalo na jeho názor ohledně pozemské domoviny. Zaživací tělo se pracovalo švédským stolem, velký talíř v každé pracce. Repro-aktivní tělo si líně hovělo na pódiu a zvažovalo možnosti.

Gesta se ho jinými slovy zeptal na totéž, protože dobře věděl, že Esprow mu daleko radši odrecituje svůj názor, než by naslouchal druhému. Ve svém trojjediném životě si zažili až moc dialektiky. V jiných záležitostech chtěli mít jasno. "Podle mě se stáhli," odtušil Rewawk. "Jsem přesvědčen, že žijí ve středu Země a snad čekají, až je najdou bytosti stejně dobrodružné povahy. Musíme si říct o prostředky na sestavení sondy, která by prošla vším tím roztaveným kamenem a našla je. Říkám tomu program Nautilus, podle..."

"Ano, samozřejmě." Proč jen všichni troubové tak obdivovali Nema? Když ho popadla cynická nálada, měl Gesta silný pocit, že jejich zájem o pozemšťany pramenil z lidského obdivu k masovým vrahům, kteří si dokázali najít věrohodnou výmluvu. V takových okamžicích si byl Gesta jistý, z jakého důvodu je vlastně Země rozžhavená. Hodně jistý.

Setkání s Esprowem Rewawkem dal k lepšímu u pozdní večeře s Gleansem JoNiktem a dvěma dalšími kolegy z Imperiální válečné akademie. "Zajímavé. Od Holuba jsem slyšel, že právě tenhle Esprow vytruboval ráno teorii, že všechny pozemšťany pohltila černá díra, kterou sami zkonstruovali. A včera se stejným zápalem trval na tom, že lidé jsou teď nehmotní duchové, kteří nás sledují a drží nad námi ochrannou ruku."

"Obávám se, že až moc používal svůj zaživací mozek," odfrkl si Gesta.

"Alespoň je ochotný vzít v potaz více než jedno hledisko," utrousil JoNikt, jako by si myslel, že to je nějaká ctnost.

Další dva kolegové, oba Minosoďnané, si pospíšili odvést hovor jiným směrem. "Právě jsme se vrátili z besedy na téma *Deník nalezený ve vaně* - historie nebo podvrh?" nadhodil důležitější z dvojice. "Velmi zajímavé," přidal se služebně mladší Minosoďnan.

"A k čemu dospěli?"

"Prosím, pane rado?"

Gesta mávl vyvrhovací lžicí ze strany na stranu, aby naznačil dva póly. "Historie? Nebo podvrh?"

"Á, od tohoto tématu se odklonili takřka hned," odtušil podřízený Minosoďnan. "Dostali jsme se k otázce Hry. Panelisté si zjevně mysleli, že pozemšťané vymřeli."

"A co si myslíte vy?" zeptal se JoNikt nad džbánem kouřící krve.

Nižší důstojník se zamyslel, jako by měl odpovědět na zkušební otázku. "Stále věřím, že lidé vynalezli nebo dostali motor umožňující překročení rychlosti světla. A tak odletěli, hledající Šedé přístavy, nebo Arrakis nebo možná Fomalhiwu."

Služebně starší Minosodňan se v tomto okamžiku rovněž vložil do diskuse. "Domnívám se, že nadsvětelná rychlost by se měla pojímat jako symbol neomezené lidské imaginace..."

"Promiňte, pane," zarazil netrpělivý Gesta filosofickou spekulaci hned v zárodku, "ale váš kolega použil zajímavý výraz. Stále prý 'věří'. Proč, pokud mohu být tak smělý?"

"Protože," přiznal důstojník s upřímností vlastní jídlotvorům, "když tomu věřím, mohu je pořád hledat. Pokud tomu nevěřím, musím to dobrodružství vzdát. Musím se vzdát vší naděje."

Shrnuji - samotná koncepce Usmíření takzvaných "svatých" textů je založená na chybné premise. Knihy v našem vlastnictví nejsou bezešvým oděvem vzešlým z jediného oblekokeře, a tak ani po vynaložení nekonečného množství energie a peněz na výzkum a vzájemné spílání by vědci nemohli dojít k upřímnému konsensu, jak tyto knihy zapadají do jednoho celku, diktoval Gesta svému mechanickému zapisovači. Netvoří celek a ani si nejsou rovné. Člověk Darwin psal science fiction z nepochybně jiných příčin než člověk Clarke. Snažit se je vtěsnat do jediné interpretace je předem marná snaha.

Toto ovšem není ta nejnebezpečnější chybná premisa. Náзор, že tato díla jsou přesným zpodobněním lidského chování a pozemské historie... Vyrušilo ho tiché zaklepání na dveře. Jak podivně lidské, pomyslel si. Inspekční tykadlo mu ukázalo Šariu a tři další členy Programového výboru, jak se vlní tam a zase zpátky po chodbě.

"Nemůžu vás pozvat dovnitř," omlouval se. "Je tu málo místa."

"Mohli bychom se tedy sejít v ledové lázni pro management?" nadhodil Dživanní. Gesta považoval tohoto užvaněného Struvejce za vůbec nejhorší odrůdu byrokratického blba. Gesta četl jeho pojednání. Sub-idiotská. Dek-a-debilní. "Za půl hodinky?"

Dokonce i Šariin hlas zněl doopravdy znepokojeně. "Chtěli bychom si promluvit o úmluvě, kdyby vám to nevadilo. Váš postoj bude klíčový."

Aspoň v tomhle měli pravdu, pomyslel si Gesta.

Hlupáci. Hlupáci, kteří si lžou do kapsy.

Gesta se s požitkem vyvaloval ve svém bazénku s chlórmetanem. Pokud ho chtěli obměkčit, setkání v ledových lázních bylo krokem správným směrem. Šaria ležela svinutá na ledové kře. Ostatní měli studené kovové krystaly dle vlastního výběru. Jistě je naučtují svým univerzitám, pomyslel si.

Šaria rychle přestala chodit kolem horkých gonád. "Rádi bychom si poslechli závěry vaší přednášky. Pak bychom se vás mohli pokusit přesvědčit, abyste se přestal stavět proti

Marsovské úmluvě, anebo aspoň jejímu duchu. Předpokládám, že se jí chcete postavit, ne?"

"Hodlám se odpíchnout od pasáže v knize člověka Melvilla," začal. "V kapitole deváté nás napomíná Kázat pravdu tváří v tvář lži. To také hodlám udělat."

Dživanní předvedl tolerantní mudru. "A jakou pravdu to chcete kázat tváří v tvář jaké lži?"

Gesta věděl, že tihle čtyři zasvětili Pozemským studiím celý svůj život, a jakkoli pošetilá byla jejich díla, nechtěl jim protrhnout vzduchové vaky. Na druhou stranu bude stejným způsobem argumentovat už za pár dní a pak znovu před Impériem a pak znovu a znovu, až do konce svých cyklů.

Shrnu své názory slovy nehledanými. "Myslím, že pozůstatky Trantoru a Galaktického impéria nebyly nalezeny, protože by snad existovaly v jiné galaxii, v jiném čase nebo dimenzi, ale proto, že žádné Galaktické impérium nikdy neexistovalo. Ani Kultura. Nemyslím si, že by lidé mohli najít nové světy za zrcadlem, za větrnými mlýny či v počítačových sítích. Nemyslím si, že by kterýkoliv jejich bůh kdy existoval. Nemyslím si, že za rozžhavený povrch Země může srážka s jinou planetou. Nemyslím si, že člověk král Artur znovu přijde.

Vycházím z premisy, že science fiction není 'fiction' v prvním slova smyslu, tedy podle Galaktického slovníku pozemštiny: 'Archetypální historická událost jež byla sepsána, aby pro budoucí generace uchovala slávu řečené události.' Mám za to, že učenci se už od prvního okamžiku, kdy byly knihy objeveny, nechali vědomě svést na scestí. Jen druhý význam, totiž 'Podobný příběh, potenciálně nepravdivý' je v našem případě relevantní. Já si dokonce myslím, že první definice je spíš naším zbožným přáním. Domnívám se, že jediná platná definice slovíčka 'fiction' je 'lež'."

Očekával od nich hněv. Nic takového nepřišlo. Šaria zablikala mudru naprostého souhlasu. "Přesně," přitakala. "Přirozeně. Výborně řečeno."

"Tak, tak," souhlasil Dživanní. "Tak, tak," opakovali ostatní.

Gestu taková náhlá kapitulace šokovala, a tak váhal, zdali má pokračovat. Jak moc se přetvařovali? Co to je za past? "A proto jsem toho názoru, že Úmluva nemůže posloužit žádnému účelu. Měla by být odmítnuta v jakékoli podobě."

Norešt Riosto pomalu vykvetl ve svém krystalovém jezírku a zeptal se: "Myslíte si, že Pozemských studií by se mělo zanechat, pane rado?"

"Ne úplně. Ale texty by měly být desakralizovány. A od hledání pozemšťanů by se samozřejmě mělo upustit."

"Proč?"

"Protože jsou všichni mrtví."

Riosto rychle založil na semena. "Pro vás tyto texty nemají jinou hodnotu než coby artefakty, pane rado?"

Gesta se na chvíli nevzmohl na odpověď, a tak promluvila Šaria. "Podívejte se na příběhy, které si mezi sebou vyprávěli

pozemšťané, pane rado. My vyprávíme o stabilním růstu, klidném zrání, rozumném odumírání. Všechny naše příběhy jsou na nic, protože víme, že z nás nakonec také nic nezůstane. Ale lidé, tihle dávno mrtví lidé měli jiné příběhy. Jejich próza je plná osudových rozhodnutí, konfliktů a jednotlivců, kteří ve svých světech něčeho dosáhli, ne v nekonečných generacích, ale za jediný život, v jednom dni, hodině, někdy jednom jediném okamžiku." Šaria se rozvinula, aby podtrhla důležitý bod. "V jejich vyprávěních láska někdy vítězí nad lží a nenávistí."

"Jenže to je smyšlenka," protestoval Gesta. "Všechno je to výmysl."

Šaria utvořila mudru dvojznačnosti a odpověděla: "Pane rado, všechno je vymyšlené, jak pravdivé, tak nepravdivé. Každá signifikantní součást devíti kultur byla 'vymyšlena'."

Znovu se stočila. "Řeknu vám, co si myslíme my. Domníváme se, že lidé tato díla zjevně napsali, aby se pobavili, možná aby se mohli kojit klamnou nadějí a také aby promysleli věci příští. To je jejich nejdůležitější charakteristika, nutková potřeba představovat si, co není, ale co by ještě mohlo být. S nepřízní osudu se vyrovnávali tvůrčím způsobem. Pozůstatky žádné civilizace nás nezaujaly tak, jako tihle lidé a jejich science fiction, protože představivost je jejím charakteristickým rysem. Nesmírně nerada bych odsuzovala takový soubor děl jenom proto, že se nezakládá na pravdě."

"Ale oni neuspěli," trval Gesta tiše na svém. "Jejich představivost musela být ostrým beze střenky. Podívejte se na jejich domovskou planetu."

"Vskutku neuspěli," souhlasil Norešt Riosto a spadlo z něj pár nezralých plodů. "Jejich civilizace přišla vniveč, stejně jako v našich příbězích. Žádný happy end. Neuspěli, stejně jako my neuspějeme; a po nás zůstane pár polámaných nástrojů a díla naší představivosti."

"A rozumné bytosti od jídlotvorů," sykla Šaria, "odlišují díla jejich představivosti."

Gestovi připadalo toto tvrzení zavádějící, nicméně podnětné. "Co tedy po mně chcete?" zeptal se nakonec.

"Chceme, abyste přednesl svou přednášku a klidněji v případě nutnosti protáhl na celý den. Chceme, abyste zpochybnil bohy, prohlásil *Hru se skleněnými perlami* za nehistorickou a svaté texty science fiction za pouhopouhé spáče opery. Ale pak byste měl být k sobě a svým posluchačům naprosto upřímný. Tyhle knihy jsou skvělé. Už teď ovlivnily představu o nás samotných. Proč to neuznat?"

Gestovi udělala ta koupel dobře po těle, ale v duchu byl rozhořčen tím nepokrytým pokusem podkopat jeho zásady. Kolébal se hlavní halou, která teď byla plná flirtujících účastníků conu, a pak prošel kolem baru "U vesmírného ohaře" a bufetu "Zanzibar na stojáka". V tuhle pozdní hodinu bylo na programu jenom něco jako "Tři robotické zákony dnes", v každém případě to smrdělo odporným moralizováním. Místo toho si řekl, že se

projde burzou artefaktů.

Tyto burzy byly neodmyslitelnou součástí každého setkání filů. Sice nenabízely lidské artefakty ani akcie či obligace, ale zajímavé byly tak jako tak. Stovky různých vydání všech kanonických textů ve všech známých jazycích; tisíce dramatických zpracování ve všech standardních prohlížečích formátech a desetitisíce tretek, jimiž přetékały stolky a stánky.

Zvláštní, pomyslel si, že věci pro ně byly tak důležité. Většina jejich románů se točila kolem nástrojů a odznaků moci. Ukazovalo se to tady na mečích, kouzelných hůlkách, brnění, uniformách, modelech a obrazech bitevních lodí, kartách a kávové sedlině, jež užívali k předpovídání budoucnosti, strojích času určených ke zkoumání minulosti, šatech, které propůjčovaly ženám neodolatelnou přitažlivost, ale především ve zbraních. Mnohé z těch věcí byly docela krásné, ale moc byla jejich esencí.

Musel uznat, že jejich materiální svět byl nemastný neslaný, dokud neobjevili ten pozemský.

Ve Velké galerii burzy visely dvě nádherné, ohromné chiton-tapisérie, které takřka zakrývaly největší zeď. Nebyly ani na prodej - Gleans Emekel pracoval výhradně na zakázku a jeho díla jen zřídkakdy změnila majitele. Tyhle dvě tapisérie tu byly vystavovány pro veřejnost, než definitivně zmizí v soukromé sbírce, kde už je nikdo neuvidí.

Byly ztělesněním všech nectností hnutí Usmíření. Umělec se pokusil sjednotit všechny rozličné příběhy kánonu do jednoho, a to jak alegoricky, tak historicky. Dva panely tvořily jediné dílo, jemuž vévodily ohromné kotouče planety, které visely na obou koncích jako ohromné modré tabletky aspirinu. Země ze *Světů v kolizi* visela na pravém konci a Bellus na levém. Na levém panelu se rovněž nacházela Trója, jejíž hradby hájilo sto synů člověka Priama. Shlížela na martanské válce, které se právě otevíraly. Na jiných místech už byly trojnohé bitevní stroje rozvinuté a pohybovaly se k pravému panelu.

Napravo, nad planetou Zemí, stáli Achájové a při důkladnější prohlídce byl vidět člověk Homér, kterak počítá lodě na pláži. Zprávy o invazi Martanů se rozšířily po celém tomto panelu, muži se potili nad horkými vysílačkami a snažili se poslat zprávu dál. Na tomto panelu se rovněž nacházeli primitivní lidé, kteří se pokoušeli objevit oheň tím, že škrtnou sirkou o krabičku polepenou z jedné strany pískovým papírem, zatímco další vynalézali zemědělství (na obraze vymačkávali pravděpodobně ricinový olej z jakýchsi kulatých zelených semínek). Na levém panelu zase dinosauři, draci a žárliví bohové jenom čekali na první příležitost, jak lidi o tyto výdobytky připravit.

Tapisérie byly bohatě vyzdobeny motivem dvojité šroubovice s odlišnými drahokamy pro každou ze čtyř bází, která sloužila jako základ strukturálního páru. Při vší úctě k člověku Watsonovi, podle názoru odborníků s méně než šesti bázemi

nebyl život možný. Anebo se tenkrát mýlil Holmes? Gesta se zamyslel, ale pak se vzpamatoval.

Z pohledu na paprskomet v Hektorově ruce bylo zřejmé, že Emekel uznává teorii, že *Ilias*, *Světy v kolizi* a *Válka světů* zaznamenávají stejné události a že vnější zdání jejich odlišnosti je pouhým důsledkem lajdácké interpretace.

Prostor dvou panelů vyplňovaly stovky různých, složitě propojených příběhů. Gesta si povšiml, že umělec působivě zobrazil jeden aspekt, který měly pozemské příběhy společný a z něhož běhal mráz po zádech. Šlo v nich vesměs o vítězství. Dvě strany se dostaly do konfliktu a jedna z nich zničila tu druhou.

Celý život ho tohle neustále se opakující téma vyvádělo z rovnováhy. Bylo jako stvořené pro velké drama a strhující vyprávění, ale Gesta prostě nemohl obdivovat ničení.

Poodstoupil a znovu se do obrazu zadíval. Věděl, že stojí před jedním z nejkrásnějších výtvorů celé civilizace. Táhlo mu hlavou, proč jejich kultura neinspiruje k takové tvořivosti? Proč jsme potřebovali lidské lži?

Zeptal se jednoho Docenta, jak se ta práce jmenuje.

Přehlídka krutosti.

Jeho proslov se chýlil k pregnantnímu závěru a Gesta právě vypočítával dlouhý seznam absurdit ve svatém kánonu. "To vše je lež. A to také uvedu ve své zprávě Impériu.

Rovněž se zmíním o tom, jak pošetilé je utrácet peníze daňových poplatníků na zkoumání otázek typu Jak vypadala anatomie vzpřímené kočky v díle člověka Bulgakova *Mistr a Markétka*, či Lze s draky hovořit telepaticky?"

Počáteční zdvořilé ticho v auditoriu začalo svou neměnností připomínat hlubokou podzemní hrobku. Zvedl oči od osvětlené obrazovky mechanického zapisovače a změřil si publikum. Sál byl nacpaný k prasknutí, protože jeho posluchači dobře věděli, že jim může nejen škrtnout peníze na výzkum, ale i rozpustit toto shromáždění.

Gestu napadlo, že tohle byl hluboce lidský okamžik. Bylo v jeho moci skoncovat s tímhle pomýleným nesmyslem jednou provždy a přišel čas této pravomoci využít.

Odmlka byla čím dál tím delší. Tu a tam se ozvaly zvuky zdvořilého zvracení. Pár dětí muselo být vypeskováno, aby zůstaly zticha.

Jeho tykadlo jemně kleplo o nožku a pak jakoby ze své vlastní vůle přepnulo režim ze ZOBRAZENÍ na ZÁZNAM.

"Ovšem...", slyšel se Gesta říkat, "přestože si nemyslím, že bychom měli věřit na skřety, vůbec neuškodí, když si na ně dáme pozor." Ze sálu se ozval nevěřící smích. "Rovněž neškodí rozhodnout se dopředu, na jakou stranu se postavit, kdyby se snad Sauron, Velký bratr nebo Mezek znovu někde vynořili. Fantastická literatura nám umožňuje zamýšlet se nad takovými otázkami a bylo by... bylo by nečestné předstírat, že toto nemá svou hodnotu. Díla představitosti se dotýkají

našich vnitřních orgánů, bez nebezpečných chirurgických zásahů, a mnohdy odvedou lepší práci než naši nejlepší lékaři.

Zpravím Impérium, že věřit v pravdu těchto děl je škodlivé. Na druhou stranu ale zdůrazním, že čas strávený nad těmito knihami není ani v nejmenším promarněný.

Řeknu jim, že knihy byly největší mocenskou pákou v lidském arzenálu, že byly prosyceny mnohem více významy než všechny ostatní artefakty. Řeknu jim, že tato díla byla největším darem, který nám lidstvo mohlo odkázat, a že by se měla hojně a s požitkem číst a s láskou uchovávat."

Rozhodným pohybem vypnul nahrávání. Za pár vteřin nebylo v sále živůtku, který by zůstal zapnutý.

přeložil Viktor Janiš ilustroval Libor Páv